

Socialutskottets betänkande

1980/81:4

om rätten att köra motorgräsklippare

Motionen

I motion 1979/80:1190 av Karin Ahrland (fp) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att bestämmelsen om åldersgräns för rätt att mot betalning köra motorgräsklippare bör upphävas.

Arbetskyddsstyrelsen har yttrat sig över motionen.

Gällande bestämmelser m. m.

Arbetsmiljölagen (1977:1160) innehåller särskilda bestämmelser om skydd för minderåriga (de som inte har fyllt aderton år). I 5 kap. 2 och 3 §§ stadgas följande.

2 § Minderårig får ej anlitas till arbete före det kalenderår under vilket han fyller sexton år och ej heller innan han har fullgjort sin skolplikt.

Utän hinder av första stycket får minderårig anlitas till lätt arbete som icke är ägnat att inverka menligt på hans hälsa, utveckling eller skolgång. Regeringen eller, efter regeringens bestämmande, arbetskyddsstyrelsen meddelar särskilda föreskrifter i fråga om sådant arbete.

3 § Arbetsgivare skall se till att minderårig arbetstagare icke anlitas till arbete på sätt som medför risk för olycksfall eller för överansträngning eller annan skadlig inverkan på den minderåriges hälsa eller utveckling.

Regeringen eller, efter regeringens bestämmande, arbetskyddsstyrelsen kan meddela föreskrifter om villkor för eller förbud mot att minderårig anlitas till arbete som medför påtaglig risk för olycksfall eller för överansträngning eller annan skadlig inverkan på minderårigs hälsa eller utveckling.

Uppgifter att meddela föreskrifter enligt 5 kap. 3 § andra stycket ankommer på arbetskyddsstyrelsen enligt 18 § arbetsmiljöförordningen. De bestämmelser som styrelsen meddelar enligt bemyndigandet avses skola ersätta kungörelsen (1966:521) om förbud att använda minderåriga till vissa arbeten (minderårigkungörelsen). I avvaktan på att detta skulle kunna ske fick kungörelsen – som utfärdats med stöd av bestämmelser i 1949 års arbetskyddslag – fortsatt giltighet med stöd av övergångsbestämmelserna till arbetsmiljölagen.

Minderårigkungörelsen innebär att en minimiålder av 18 år slås fast för en rad olika arbetsuppgifter som anges i en förteckning. För enstaka arbeten gäller dock en åldersgräns vid 16 eller 15 år. Efter prövning av bl. a. arbetssätt och skyddsanordningar kan i första hand yrkesinspektionen ge dispens i viss utsträckning, dock i regel under förutsättning att det gäller

minderåriga som fyllt 16 år.

Såvitt avser den här aktuella frågan gäller följande. Minderårig får enligt kungörelsen användas för arbete med motorgräsklippare med horisontellt roterande kniv under förutsättning att den minderåriga fyllt 16 år och yrkesinspektionen godkänt skyddsanordningarna. Arbetarskyddsstyrelsen kan också ge dispens om den fara som i regel är förbunden med arbetet inte föreligger på grund av särskilda omständigheter.

Här bör också nämnas att arbetarskyddsstyrelsen i maj 1978 utfärdade kungörelsen (1978:1) om anlitande av minderårig i arbetslivet. Denna kungörelse gäller vid sidan av minderårigkungörelsen.

Arbetarskyddsstyrelsen har i augusti i år utfärdat en ny kungörelse (AFS 1980:13) om anlitande av minderåriga i arbetslivet. Till kungörelsen är fogad en kommentar.

I kungörelsen, som skall träda i kraft den 1 april 1981, finns allmänna bestämmelser som innehåller bl. a. att arbetsuppgifter till vilka minderårig anlitas skall väljas med stor omsorg och med särskild hänsyn till den minderåriges fysiska och psykiska förutsättningar för arbetet samt att minderårig skall ha fått den utbildning och instruktion som behövs för arbetet från skyddssynpunkt och med hänsyn till den minderåriges ålder. Särskilda bestämmelser beträffande vissa arbeten som kan medföra påtagliga risker meddelas. Bl. a. förtecknas i två bilagor vissa riskfyllda arbetsuppgifter som är helt förbjudna för minderåriga och vissa sådana arbetsuppgifter till vilka minderåriga får anlitas endast i vissa fall. Arbete med motorgräsklippare har inte upptagits i någon av de åsyftade bilagorna.

Enligt den nya kungörelsen får minderårig före det kalenderår då han eller hon fyller 16 år endast anlitas till lätt arbete. Vägledning om vad som är lätt arbete finns i kommentaren. Arbete med motorgräsklippare har inte upptagits som lätt arbete.

Den ovan redovisade minderårigkungörelsen kommer liksom AFS 1978:1 att upphöra att gälla då arbetarskyddsstyrelsens nya kungörelse AFS 1980:13 träder i kraft den 1 april 1981.

Utskottet

Från och med den 1 april 1981 gäller nya arbetarskyddsregler för ungdomar. De nya reglerna har utfärdats av arbetarskyddsstyrelsen med stöd av arbetsmiljölagen. Avsikten med de nya reglerna är att skydda de minderåriga för risker i arbetet och samtidigt så långt möjligt ge dem tillträde till arbetslivet utan besvärliga formaliteter.

För närvarande gäller att minderårig får användas för arbete med motorgräsklippare med horisontellt roterande kniv endast om han har fyllt 16 år och yrkesinspektionen godkänt skyddsanordningarna.

Av arbetarskyddsstyrelsens yttrande framgår att sådana maskiner tidigare visat sig vara farliga och har medfört svåra olycksfall. Styrelsen framhåller att

det fortfarande finns en olycksfallsrisk som man inte kan bortse från men att maskinerna förbättrats från skyddssynpunkt, varför riskerna bedöms vara mindre än tidigare.

De nya bestämmelserna innebär att det inte finns något förbud för minderårig över 16 år att köra motorgräsklippare. Yngre barn får utföra endast lättare arbete och körning med motorgräsklippare har inte hänförts till sådant arbete.

Under hänvisning till de ändringar som efter motionens väckande gjorts i skyddsbestämmelserna avstyrker utskottet motionen.

Utskottet hemställer

att riksdagen avslår motion 1979/80:1190.

Stockholm den 4 november 1980

På socialutskottets vägnar

GÖRAN KARLSSON

Närvarande: Göran Karlsson (s), Gabriel Romanus (fp), Karl Leuchovius (m), Rune Gustavsson (c)*, Evert Svensson (s), Mårten Werner (m), Blenda Littmarck (m), Kjell Nilsson (s), Sven-Gösta Signell (s), Kersti Swartz (fp), Stig Alftin (s), Karin Israelsson (c), Maria Lagergren (s), Märta Fredrikson (c)* och Anita Persson (s).

* Ej närvarande vid betänkandets justering.

